

Juutalaiset perinteet

2. osa 07.05.2012 I.Penzev

Shalom, hyvät ystävät! Jatkamme oppituntia, joka koskee juutalaista uskontoa. Edellisellä oppitunnilla käsitelimme juutalaisia lähteitä ja dokumentteja, jotka ovat hyvin tärkeitä juutalaisen uskonnon käsityksissä. Tämä on hyvin pitkä keskustelu, koska koko juutalainen hengellinen rikkaus on mukana monissa juutalaisissa lähteissä. Viime oppitunnilla käsitelimme Tanachin asioita. Tänään jatkamme samaa linjaa ja keskustelemme juutalaisista perinteistä.

Hyvin pitkänä ajanjaksona juutalaisuudessa oli kielletty kirjoittamasta tulkintoja. Ne olivat aina suullisessa muodossa. Mutta suullinen Tooran tulkinta oli juutalaisten keskuudessa aina hyvin vahva. Voimme löytää erilaisia näkökulmia siitä, mitä juutalainen uskonto puhuu, ja myös siitä, mitä puhuvat tiedemiehet. Mutta molemmilla tahoilla käydään ristiriitaista keskustelua tekstin sisällöstä. Emme voi kieltää, että on olemassa suullinen tulkinta Tooran laista. Itse olen sitä mieltä, että vastaukset löytyvät molempien lähteiden keskeltä, sekä tiedemiesten tulkinnoista että uskonnollisten juutalaisten mielipiteistä.

Viime oppitunnin lopussa toimme muutamia esimerkkejä Tooran käskyistä. Tooran tekstissä meille on selvästi annettu käskyjä, mutta siinä ei selitetä, millä tavoin niitä käskyjä tulisi noudattaa. Tästä syntyy johtopäätös, että me tarvitsemme selityksiä käskyjen noudattamisesta. Tästä johtuen voimme ymmärtää, että käskyjen käytännöllinen puoli on annettu Siinain vuorella. Esimerkiksi käsky, joka koskee viitan tupsuja. Tästä näemme merkittävän, käytännöllisen sananlaskun, joka puhuu, että parempi yhden kerran nähdä kuin kymmenen kertaa kuulla.

Toinen juutalainen perinne kertoo meille, että monien käskyjen käytännöllinen puoli on otettu jostain teksteistä. Käskyt oli kirjoitettu nimenomaan määrättyjen ohjeiden mukaisesti.

Esimerkiksi shabattikäskyyn voimme löytää 2. Mooseksenkirjasta luvusta 31 luettelon töistä, joita ei shabatin aikana saa tehdä. Tämä luku puhuu meille ilmestysmajan rakentamisesta (2.Mos.31:7). Mutta tämä kertomus rakentamisesta, joka on aloitettu jo edellisluvussa, keskeytyy nyt jostain syystä. Merkittävä on 13. jae, jossa sanotaan: ”Puhu israelilaisille ja sano: Pitäkää minun sapattini, sillä se on merkinä meidän välillämme.” Tästä tekstistä juutalaiset Tooran tulkitsijat tekivät merkittäviä päätöksiä jo toisen temppelein aikana. Päätökset koskivat nimenomaan sitä, minkälaisia

töitä shabatinpäivänä on kielletty tekemästä. Emme tee johtopäätöstä siitä, että silloin tehtiin määrättyjä päätöksiä shabattia koskevista asioista, sillä todennäköisesti näitä tietoja oli jo ennen sitä aikaa. Mutta nimenomaan tämä Tooran teksti oli niin kuin pohjana shabatin töihin liittyville käskyille, jotka johtivat suurempiin johtopäätöksiin. Nimenomaan niihin joissa sanotaan, että shabatinpäivänä ei saa tehdä sellaisia töitä, jotka liittyvät ilmestysmajan rakentamiseen. Mutta tämä ei koske temppelin rakentamista tai temppelin palvelustehtäviä.

Tässä 2.Moos:31.- me näemme, että alussa puhutaan ilmestysmajan rakentamisesta ja sitten kertomus yhtäkkiä lopetetaan ja siirrytään shabatinpäivään. Tämän perusteella juutalaiset viisaat tekivät päätöksen, että ilmestysmajan rakentamista ei voi tehdä shabatinpäivänä. Koska shabatinpäivänä kaikki ilmestysmajaa koskeva rakennustyö oli kielletty. Tässä me näemme jotain ilmestystietoa, jonka jälkeen on tehty merkittäviä johtopäätöksiä. Myös päätöksiä, jotka syntyivät paljon myöhemmin, mutta kuitenkin hyväksyttiin ylhäältä. Esimerkiksi käsky, joka koskee puurim-juhlan viettoa.

Esterin kirjassa 9: 27-28: ” Juutalaiset säätivät ja ottivat itsellensä ja jälkeläisillensä ja kaikille heihin liittyville muuttumattomaksi ja pysyväksi tavaksi, että näitä kahta päivää oli vietettävä määräyksen mukaisesti ja määrääjakana joka vuosi ja että jokaisen sukupolven ja suvun oli näitä päiviä muistettava ja vietettävä joka maakunnassa ja kaupungissa sekä että näiden puurim-päivien tuli säilyä muuttumattomina juutalaisten keskuudessa eikä niiden muisto saanut hävitä heidän jälkeläisistänsä. ”

Tästä tekstistä me näemme, että juutalaiset johtajat tekivät päätöksiä, jotka koskivat puurim-juhlan viettoa. Päätökset tehtiin sellaisin sanoin kuin kyseessä olisi Tooran laki. Sanottiin, että tämä tuli ottaa sekä itselle että jälkeläisille ja kaikille heihin liittyville, että näitä kahta päivää vietettäisiin joka vuosi. Tässä me näemme, että tämä päätös oli hyväksytty ylhäältä. Sillä emme voi tekstistä löytää mitään profeetallista sanaa, joka olisi kieltänyt puurim-juhlan vieton. Näemme, että on olemassa suullisia tietoja, joita jaetaan ihmisten kesken. Monet tekstien tulkinnat tulevat esille kautta historian. Ne syntyvät hengellisen johtajan päätöksellä. Nämä päätökset eivät synny tyhjästä, vaan ne määrätään jonkin juutalaisen periaatteen perusteella. Näitä johtopäätöksiä ja periaatteita voi määrittellä suullinen Toora.

Joskus voimme sanoa, että juutalainen suullinen Toora on niin kuin hengellinen perinne juutalaisen kansan keskellä. Monessa tilanteessa näemme suullisten päätösten pohjautuvan nimenomaan kirjalliseen

Tooraan. 5. Mooseksenkirja 17: 8 - 13 puhuu meille siitä. 9 - 10: ” Joka siihen aikaan on tuomarina; kysy heiltä, ja he ilmoittavat sinulle tuomion. Ja tee sen sanan mukaan, minkä he sinulle ilmoittavat siinä paikassa. ” 11: ” Tee sen lain mukaan, mikä he sinulle opettavat. ” Tästä tekstistä me näemme, että jos oli vaikea tilanne, johon ei löytynyt ratkaisua, silloin piti mennä sen aikaisten tuomarien luo, ja kysyä heiltä. Ja tuli tehdä sen mukaan, mitä tuomari sanoi. Se määräys, minkä tuomari antoi, oli lainvoimainen siihen aikaan. Tämä tuli käytäntöön Esran aikana, toisen temppelin aikana. Silloin tuomarit tekivät päätöksiä Tooran mukaisesti ja näkivät, että laiminlyöntiinkö se vai ei.

Muutaman vuosisadan aikana juutalaisuudessa on syntynyt paljon tuomarien päätöksiä. Toiset päätökset otettiin yleisesti käyttöön ja toisten suhteen oli ristiriitoja ja niitä kyseenalaistettiin. Toiset tuomarien päätökset olivat hyvin suosittuja kansakunnan keskellä ja toisia ei käytetty paljonkaan. Kaikkein tärkeintä tässä on, että näitä tuomarien päätöksiä ja säädöksiä oli levitetty suullisessa muodossa sukupolvesta toiseen. Käytännössä virkaan astuvat uudet tuomarit opettelivat suullisessa muodossa edeltäjiensä tekemiä säädöksiä.

Jeshuan aikana juutalaisten keskuudessa kiersi hyvin paljon erilaisia tuomarien päätöksiä. Uudessa testamentissa näemme, kuinka Jeshua keskusteli fariseusten kanssa niistä ristiriidoista, jotka koskivat sitä, miten käskyjä noudatetaan. Siinä tilanteessa kukaan ei kyseenalaistanut Tooran käskyjen noudattamista. Ristiriita syntyi, kun keskusteltiin, millä tavoin käskyjä noudatetaan. Totuudenmukaisesti haluan ottaa merkittävästi huomioon niitä käskyjen noudattamismääräyksiä, joita on tänä päivänäkin käytössä. Niissä on Jeshuan kommentit otettu huomioon.

Eräs amerikkalainen tiedemies teki tutkimuksen. Hän otti yhden osan Talmudista, joka koskee Pirkei Avotia, ja vertaili sitä Jeshuan opetukseen. Tutkija löysi noin neljäsataa asiaa, jotka voi rinnastaa Jeshuan opetukseen.

Toisen temppelin hajottamisen jälkeen juutalaisuudessa syntyi huoli, että nämä kaikki määräykset häviävät tai unohtuvat. Että tieto siitä, miten käskyjä noudatetaan, ei säily enää kansalle. Tämä oli merkittävää, kun tehtiin päätös, että suullinen osa Toorasta pitää kirjoittaa ylös. Sen takia niitä suullisia määräyksiä aloitettiin kirjoittamaan toisen temppelin hajottamisen jälkeen, ja niistä tehtiin iso kokoelma. Ja tämä koko kirjallinen työ suoritettiin noin kahdessasadassa vuodessa. Tässä työssä oli mukana sen aikainen suuri rabbi, Jehuda Hanasi. Hänen keräämiään tekstejä nimitetään Mishnaksi. Haluan nyt korostaa, että hän itse ei ollut näiden tekstien kirjoittaja ja alkulähde. Hänen tehtävänsä oli nimenomaan kerätä tietoja, kirjoittaa ne ylös ja tehdä pieniä korjauksia.

Mishnan teksti oli hyvin lyhyitä lauseita, ja se oli helppo muistaa ulkoa ja noudattaa sitä. Jokainen määräys oli nimeltään Mishna, mikä tarkoittaa toista lakia. Mishnan teksti toistaa määräyksiä, eli palauttaa muistiin. Kuitenkaan Jehuda Hanasin tiedoissa ei ollut kaikkea tarjontaa juutalaisten historiasta. Koska hän oli tekstin kerääjä, hänellä oli etuoikeus valita. Koska hän itse oli fariseusten edustaja, hän otti vain farisealaiset tekstit ja määräykset. Hän otti niitä yleisiä tulkintoja ja määräyksiä, jotka hyväksyttiin ilman ristiriitaisia käsityksiä. Aineistosta, josta oli ristiriitaisia näkökulmia, hän teki omia päätöksiä ja kirjoitti ne ylös. Ne muut määräykset, joita hän ei ottanut, säilyivät kuitenkin historiassa. Ne määräykset, joita ei tullut Mishnaan, säilytettiin toisessa kirjallisuudessa. Ne ovat niin kuin ulkopuolisia määräyksiä ja niiden nimenä on Baraita. Myös Baraitan määräyksiä opetetaan, että niitä pystytään vertailemaan Mishnan kanssa. Mutta käytännön elämään on otettu nimenomaan Kaanonin Mishnan tekstiä.

Vielä on yksi näkökulma Mishnan tekstien kirjoittamiseen. Niitä alettiin kirjoittaa sen tähden, että alettiin kirjoittaa kertomuksia Jeshuan elämästä. Koska alustavasti myös evankeliumien tekstit olivat suullisessa muodossa. Voimme sanoa, että Mishna niin kuin kyseenalaistaa ja on dialogissa evankeliumien kanssa. Mutta Mishnan teksti ei ole missään kohdin ristiriidassa evankeliumien kanssa. Vaan Mishnan määräykset ovat hyvin lyhyessä muodossa, ja tarvitsevat vielä lisätulkintaa. Voi sanoa, että Jeshuan opetus oli samalla linjalla, mikä oli ollut Mishnan opettajalla nimeltään Tanai. Kuitenkin me ymmärrämme, että Messiaan tehtävä oli isompi kuin olla vain opettaja. Mutta opettajan näkökulmasta Jeshuan opetusta voi hyvin loogisesti vertailla niihin opettajiin, joita hänen aikanaan oli.

Tämä suuri kirjallinen materiaali, mitä Jehuda Hanas oli kerännyt, sitä olisi pitänyt jotenkin jakaa ja järjestää. Mishnan teksti oli jaettu 63 osaan teeman mukaisesti. Ja 63 traktaattia oli jaettu kuuteen osaan. Jokaisessa traktaatissa on oma tema. Esimerkiksi osa, joka koskee Herran juhlia. Niissä käsitellään niin Jom Kippurin-juhlia, shabatin juhlia ja Pesachin juhlia. Tai esimerkiksi osa nimeltään Nashim, joka koskee naisten asioita, käsittelee avioliittoa, eroa, perhettä, huorintekoa ja määräyksiä, miten asiat voi ratkaista. Sen jälkeen kun toinen temppeli oli hajotettu, Mishnan määräykset ja traktaatit olivat joka päivä käytössä juutalaisten elämässä.

Syntyy kysymys, kuinka tärkeä Mishnan teksti oli messiaanisille juutalaisille, jotka alkoivat seurata Jeshuaa. Koska näemme, että Mishnan määräyksille on paljon vastustusta ja syytöksiä. Suurin syytös Mishnaa kohtaan on, että sen tekstejä eivät ole kirjoittaneet Jeshuaan uskovat

juutalaiset. Tähän syytökseen me voimme esittää vasta-argumentteja. Esimerkiksi emme voi löytää ristiriitaa Jeshuan opetuksen ja Mishnan opetuksen välillä. Toiseksi tiedämme, että Mishnan määräykset eivät ole syntyneet Jeshuan jälkeen vaan paljon ennen hänen aikaansa. Ja ne ihmiset, joiden päätökset määräisivät Mishnan tekstejä, he elivät Messiaan ja Vapahtajan odotuksessa. Koska Mishnan kirjoittajat olivat vain keränneet niitä päätöksiä, jotka olivat syntyneet jo hyvin kauan aikaa sitten. Ja kolmas selitys, kaikkein tärkein ja ratkaisevin: juutalainen elämä muodostui ja perustui siihen, miten Mishnan teksti on kirjoitettu.

Jos me tunnemme Mishnan tekstin, meille on helpompi ymmärtää evankeliumien tekstejä. Koska evankeliumit ja ne ristiriitaiset keskustelut, joita ne sisältävät, eivät pohjaudu siihen, pitääkö lakia noudattaa, vaan siihen, millä tavalla sitä pitää noudattaa ja tulkita.

Luulen, että me voimme tehdä oikeudenmukaisen johtopäätöksen. Eli että kaikki nämä tekstit ovat meille hyvin tärkeitä, vaikka emme voikaan vahvistaa ajatusta, että nämä tekstit velvoittaisivat meidät noudattamaan niitä. Mutta näillä teksteillä on kuitenkin auktoriteetti. Ne ovat osa juutalaisten identiteettiä.

Niin me tänään jatkoimme keskustelua juutalaisten teksteistä. Koko oppitunnin me käsitelimme, mitä Mishna tarkoittaa. Näemme, että Mishnan sisältö on määräyksiä, jotka koskevat Tooran lain noudattamista. Ja nämä määräykset koskevat kokonaisuudessa koko juutalaista elämää. Mishnan määräykset on kirjoitettu hyvin lyhyessä muodossa. Yleensä Mishnan määräykset eivät ole kirjallisesti kytketty suoranaisesti Tooran tekstiin. Silloin voi syntyä sellainen valheellinen käsitys, että Mishnan teksti olisikin syntynyt itsenäisesti. Myöhemmin juutalaisten historiassa syntyi tarvetta liittää Mishnan tekstiä ja Tooraa ja tehdä niihin linkki. Tämän linkin johtopäätöksistä ja seuraamuksista me keskustelemme seuraavalla oppitunnilla.